

РЕШЕНИЕ

№ 7646

гр. София, 07.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 64 състав, в публично заседание на 14.11.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Калинка Илиева

при участието на секретаря Спасина Иванова и при участието на прокурора Моника Малинова, като разгледа дело номер **4472** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Предявен е иск с правно основание ч. 284, ал. 1 от Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС)

Производството е по реда на чл.284 и следващите на ЗИНЗС, във връзка с чл.203 и следващите от АПК, във връзка с чл.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по искова молба, предявена от Я. К. В. срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ за обезщетение на причинени неимуществени вреди в размер на 30 000 лева, изразяващи се в негативни изживявания в резултат на нечовешки условия на живот докато е търпял наказание „лишаване от свобода“ в С. централен затвор в периода от 12.05.2018г. (датата на инвалидизиране) до 12.05.2023г. (датата на освобождаване от затвора). Твърди, че в спалните помещения, в които е бил настанен, са липсвали елементарни хигиенно-битови условия, като е бил принуден да съжителства с множество дървеници и хлебарки. Всичко това не му е позволявало да спи спокойно нито една нощ в процесния период. Сочи още, че тези обстоятелства ежедневно са му създавали не само неопишуем дискомфорт, но и представляват поставянето му в нечовешки, унижителни условия. Излага съображения, че не е подавал жалби за лошите битови условия от страх от надзорно-охранителния състав в затвора, но такава жалба е била подадена от самия надзорно-охранителен състав. Извършени са проверки от РЗИ - С., при които е установено наличието на популацията от дървеници и хлебарки, вследствие на изключително лошите

хигиенно-битови условия. Излага доводи, че неосигуряването на посочените минимални условия сочи на неизпълнение на вменено от закона задължение, което представлява бездействие от страна на органа, осъществяващ ръководство и контрол в местата за лишаване от свобода.

Твърди, че вследствие на това бездействие е претърпял множество неимуществени вреди, изразяващи се в причиненото му физическо и психическо страдание, значителен дискомфорт, накърняване на човешкото му достойнство и притеснения, които е изпитвал постоянно. Сънят му е бил значително нарушен, станал е изнервен и раздразнителен, притеснявал се е и се е срамувал от начина по който живее, изпаднал е в безнадеждност и отчаяние, изпитвал е страх от сериозно увреждане на неговото здраве, както и чувство на незащитеност и малоценност. Претендира разноски по делото, както и законната лихва за периода от 12.05.2023г. до окончателното изплащане на задължението.

Ответникът – Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ оспорва предявения иск като неоснователен и недоказан. Твърди, че липсват кумулативно предвидените в разпоредбата на чл.1, ал.1 от ЗОДОВ материално-правни предпоставки за ангажиране отговорността на държавата. Не се установява наличие на неизпълнение на вменено от закона задължение от страна на ответника, което да ангажира отговорността, съгласно разпоредбата на чл.1 от ЗОДОВ. Ответникът твърди, че не са предоставени доказателства за претърпени неимуществени вреди, които да са пряк резултат само и единствено от претендираните незаконосъобразни действия и бездействия на ответника. Счита, че посоченият в исковата молба исков период 12.05.2018г. — 12.05.2023г. следва да бъде коригиран и уточнен, доколкото от И. се установява, че ищецът е бил преведен в затвора С. З., за периода от 14.07.2020г. до 02.10.2020г., когато отново е преместен в затвора С.. Сочи още, че от медицинската справка на д-р М. Г. — директор на СБАЛЛС е видно, че ищецът за периода на престой не е имал оплаквания от ухапвания на инсекти и от алергични реакции, съответно няма прилагано лечение. Твърди, че от сключените договори и приложените протоколи за обработка срещу инсекти е видно, че ответникът е предприел мерки и не е осъществено бездействие. На повечето от протоколите е отбелязано, че при напускане на обекта няма оплаквания и няма наличие на вредители. Претендира юрисконсултско възнаграждение.

Представителят на СГП счита, че искът е неоснователен. За част от периода твърди, че е изтекла погасителна давност.

Административен съд София – град, като съобрази доводите и възраженията на страните и обсъди събраните по делото доказателства, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

Не се спори, че ищецът е изтърпявал наказание лишаване от свобода в Затвора С.. Установяват се също така твърденията на ответника, че за част от процесния период от 12.05.2018г. до 12.05.2023г., която част е за периода от 14.07.2020г. до 02.10.2020г. ищецът е пребивавал в Затвора С. З..

Представена е медицинска справка /л. 34/, видно от която се установява престоя му С. С.. Това са периодите от 11.8.2015 г. до 14.7.2020 г.; от 25.9.2020 г. до 21.7.2022 г.; от 20.8.2022 г. до 7.12.2022 г. и от 17.1.2022 г.

Видно от писмо от директора на МЦ Затвора С., както и от докладната записка на л. 37, ищецът не е пребивавал в затворническите групи, а е настанен за лечение в СБАЛЛС, считано от 7.5.2017 г. Видно от докладната ищецът е бил настанен в спално

помещение № 3. Ежемесечно администрацията е осигурявала съответните препарати за почистване и хигиенизиране на помещенията и личните вещи, вкл. дрехи, спално бельо и други. Всеки месец се дават сапуни, прах за пране, белина и други препарати. Осъществява се периодична дезинфекция и дератизация.

Представени са договори за обществена поръчка между ответника и „ДДД-1“ ООД от 2016 г., 2018 г. и 2021 г., видно от които е възложена дезинсекция и дератизация на посоченото дружество. Съгласно приложените протоколи такава е извършвана през процесния период.

Представено е предписание от СРЗИ от 15.8.2019 г., видно от което при извършени проверки на 9 и 13 август 2019 г. е констатирано, че дезинсекция за хлебарки и постелна дървеница се извършва един път на два месеца или общо 6 пъти годишно. Констатирано е, че това е недостатъчно. И по-специално, в СБАЛС на 1-ви и 3-ти етаж са установени хлебарки в различни стадии на развитие, както и постелна дървеница. Предписано е да се извърши цялостна ДДД обработка на всички помещения, както и ежемесечни обработки. Дадени са и други препоръки с цел превенция.

Проверка е извършвана и на 20.7.2020 г., 14.5.2020 г., 9.6.2022 г., видно от констативен протокол от същата дата. Установени са единични екземпляри от хлебарки. Видно от протокола от 14.2.2020 г. 29.5.2020 г. не са се установили следи от дървеници или хлебарки, по отношение на стаята, обитавана от ищеца.

Представен е доклад от омбудсмана на Република България, т. II.1 се установява, че във втора група, 17 стая ива хлебарки и дървеници; в пета група, първа килия – също. На стр. 19, т. 3 Хигиена е посочено, че проблемът с наличието на хлебарки и дървеници е системен. Месечното пръскане е неефективно. Препарати против хлебарки са включени в списъка със забранените вещи, независимо от това се продават в лавките на ДП „Фонд Затворно дело“.

От показанията на св. Е. Д. М. се установява, че ищецът има здравословен проблем със сърцето и заради този проблем го настанили в болницата на затвора в С., където престоял 6 години. Виждали се на магазина до болницата на затвора, заедно са ходили и на адвокатско свиждане. Ищецът още от първия ден се оплакал от нашествие на дървеници и от хлебарки. По отношение на дървениците е показвал многократно следи от ухапвания. Казал „...Изедоха ме дървеници.“ Казал, че не може да си остави хляба, храната и дрехите, защото навсякъде в болницата лаят такива паразити. Знае, че в болницата има изключително тежка епидемия от дървеници и хлебарки. Изпитвал е оправдани очаквания, че като е в болницата това няма да се случи, но се случвало. Не можел да спи от това нещо и му се влошавало здравословното състояние, следствие на което е получил психическо разстройство от събуждането си. Под психическо разстройство разбира постоянно да се оглеждаш. Имало при него едно безпокойство и тревожност, което безпокойство после се превърнало в отчаяние. Той казал: „...Аз не мога да спя. Те ме лаят постоянно“. Оплаквал се е на полицаите. Полицаите не правят нищо. Те казват, че това е затвор и че дървениците са част от затвора. Казват: „...Те ни лаят и нас.“ Оплаквал се е всеки ден. Мисли, че си е купувал и лекарства и е писал многократни жалби. Под лекарства, има предвид лекарства за пръскане, химия. В Затвора С. се е оплаквал, че не пръскат, а пръскат с вода. В затвора имитират пръскане, за да крадат парите и за това е писал жалба. Постоянно се опасявал, че ще получи инфаркт или инсулт от това неспане, защото като не спи и се ядосва цяла нощ, преследва дървеници, казал: „...Скапвам се, сърцето

ми почва да прескача. Полудявам от гняв, от ярост.“ Лично чувал как в затвора полицаите му се смеят и му казват: „...Ти Я., от едни дървеници ли плачеш. Не ти ли омръзна вече да плачеш?“ Хлебарките, дървениците се виждат на стената. На стената му имаше сигурно убити около 5–6000. Всеки ден той убивал по 50 минимум, докато се крият навсякъде. Дюшекът му бил пълен с дървеници, дрехите също пълни с дървеници и това е на навсякъде.

Показвал ги е в анцуга, в целия шев,,...ей тук“(свидетелят сочи ципа на анцуга, с който е облечен). Когато дошъл на оградата при него му казал, че има дървеница, той се загледа и в ципа имало сигурно 400 бройки образно казано. Като точици са, като пращинки. Те са 20 на 1 сантиметър. Във всяка гънка. Оставял си дрехите докато спи и на сутринта ги намирал до такава степен, че си ходел с тях, защото не можел да ги изчисти. Това може да се изчисти само по някакъв сложен химичен начин. Той изпитвал отвращение и не смеел да пипа нищо. В болницата е пълно с хепатит, със СПИН и с някакви други болести. През нощта като спи, те му идват на лицето и много често се е опасявал. Той смазвал дървеницата на лицето. Била се образувала една плюска около 2 сантиметра кървава, която миришела ужасно. Целите му дрехи били в кръв, все едно са му разбили носа. Той ги мачкал върху себе си и миришел на дървеници. Оплаквал се е всеки ден. Я. е казал, че е вдигал температура от ухапванията. Бил целият, свидетелят сочи корема си, по корема и по подмишниците и надолу по краката, имал ухапвания. Изглеждал все едно са го били с коприва. Приличал като да е хванал краста, но било от ухапвания на дървеници. Не му давали адекватни лекарства за това.

От показанията на св. И. Р. Ж. се установява, че познавам ищеца от над 20 години, от Затвора С.. През 2018 година били заедно в болницата на 5-тия етаж, в хирургично отделение, в съседни стаи. Той бил в 3-та, а свидетелят в 4-та стая. Виждали се често. По това време бил болногледач. Влизал в неговата стая многократно. Имало много гадинки, дървеници, по стената, по матрака, по дюшека. Хлебарките били навсякъде. Ищецът помолил и в едни кофички от кисело мляко направили капани с малко трохи на дъното и отгоре намазали с маргарин. За две денонощия една кофичка се пълнела. Хигиената е кой както сам си я направи. Храна държал, доколкото му трябва за някакво минимално консумиране. Имало много дървеници. Той имал по краката, по гърба. По врата, по гърба е карал свидетеля с един антибактериален крем да го маже. Ищецът бил със специален ортопедичен матрак и по кальфката на матрака, по ръбовете се забивали, събирали се и ги чистили. Няма отърване от тях. Правили оплаквания до управата на болницата. Свидетелят, Я. и всички болни се оплаквали и по двата начина. Когато са се оплаквали, те отговаряли: „...Знаеме. За това има наета фирма, която идва и пръска по план.“ Идвала такава фирма да пръска, но пръскането не било ефективно. Горедолу веднъж месечно. 5 етажна сграда (болница) две момчета я минават за по-малко от 20 минути. Пръскането трябва да е във всичките стаи, помещения и складове, което според свидетеля е невъзможно. Като дойдат и напръскат, непосредствено след това, не забелязвал насекомите да са понамалели и да ги няма.

Много го тормозели, по-специално дървениците. Не толкова хлебарките, защото когато са го хапали, оставали едни плюски по тялото. Сърбяло го. Поръчал за негова сметка препарати (чрез проверка на докторите), за да пръска сам. Да се спаси малко. Разговаряли са с медицинската сестра по този проблем. Показвали са й тези кофички. На визитацията дори събрали в едно десетлитрово шише от минерална вода, което

било точно на половината пълно с живи гадинки от капаните. Като ги видяла, тя казала да го изхвърлят и да не го показват на никого, защото ще си навлекат беля от администрацията.

От показанията на св. Р. П. Й., медицинска сестра съм в СБАЛЛС в Затвора С. се установява, че познава ищеца. Бил в една стая с различни хора през цялото това време. Не знае той да е хапан от хлебарки, дървеници и бълхи. Знае, че има становище, с което СБАЛЛС се изказало, че няма назначена терапия. Не ѝ е известно да се е оплаквал устно или писмено на управата на затвора. Влизала е в стаята многократно. Имало е следи от животинки. Ухапвания не е виждала, но хлебарки е виждала, защото ги познава, но дървениците не ги разпознава и не може да каже. На затворниците им е разрешена храна. Има изисквания, закупува се от лавката храна и се държи в стаята при тях. Я. почиствал стаята приблизително добре, в зависимост и от това какви хора са настанени покрай него и каква лична хигиена поддържат те. Има общ хладилник в столовата, където се хранят. Затворниците имат достъп до там само по време на хранене, което е 3 пъти на ден. През другото време, ако има денонощно медицински екип, който може да отреагира, предвид това, че той е диабетик, има храна в стаята. Ако си закупят храна от лавката, я държат в общ хладилник. Там не се разпределя коя храна на кого е, но ищецът ако иска може да си я свали долу. Сигурно има опасност някой да я вземе. Пръскало се е съгласно договора. Има подписан договор. Когато имало оплаквания, че е зачестила популацията на хлебарки, е имало извънредни пръскания. Според свидетелката пръсканията са били ефективни за кратко време, за една-две седмици. Спомня си Я. и св. И. Ж. да са пребивавали по едно и също време, но не си спомня да са ѝ показвали събрани от тях насекоми в пластмасова бутилка или на цял куп. Има и санитарни. Те почистват коридорите и болничните стаи. Тяхно задължение е коридорите, болничните стаи само при необходимост. Иначе стаите се почистват от затворниците.

Предвид така установеното настоящият състав намира следното от правна страна..

Спазването на изискванията, при които следва да бъде изпълнявано наказанието лишаване от свобода се осъществява чрез издаваните актове и осъществяваните действия и/или бездействия от органите по ЗИНЗС. Съгласно чл. 204, ал. 4 от АПК незаконосъобразността на действието или бездействието се установява от съда, пред който е предявен искът за присъждане на обезщетението.

Съгласно чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл. 3. В чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС е предвидено, че осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унизително отношение. В ал. 2 на чл. 3 е дадено примерно, но не и изчерпателно изброяване кога следва да се приеме, че е налице нарушение на ал. 1 - поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

За да бъде ангажирана имуществената отговорност на държавата по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, следва да е налице твърдение за допуснати от затворническата

администрация нарушения от категорията на описаните такива в чл. 3, ал. 2, като затворническата администрация следва да предостави информация за наведените в исковата молба факти. Едва ако не представи, следва да се приеме, че са доказани твърденията на ищеца /чл. 284, ал. 3 ЗИНЗ/. Следователно, законът предвижда тежест на доказване за ответника на фактите, на които се основава искът.

Съгласно чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното – налице е оборима презумция, че от поставянето в неблагоприятно положение ищецът е претърпял вреди.

В случая ответникът представи договор от 13.11.2018 г. с „ДДД-1“ ООД за извършване на дезинсекция и дератизация на сградите, които стопанисва за процесния период.

Същевременно предвид събраните и обсъдени по-горе доказателствата следва да е направи категоричния извод, че качеството и честотата на извършваните обработки с цел дезинсекция е била недостатъчна. В началото на процесния период в по-голяма степен, а впоследствие – в по-малка.

Предвид така установеното и с оглед доказателствената тежест на ответника съдът намира, че искът е основателен. Ответникът, чиято е доказателствената тежест, установи, че е сключил договор и на посочените дати е извършвал обработка, но от доказателствата по делото не може да се установи дали тази обработка е *достатъчна*. Не е ясно на какъв период от време се възпроизвежда популацията на част от кръвопиещите насекоми и достатъчна ли е установената дезинсекция за унищожаването ѝ. Не се установява, съобразно този период от възпроизвеждане дали периодично и своевременно, в рамките на точно определени периоди от време, е извършвано третиране.

Същевременно се установява, че затворниците са страдали от ухапванията на дървеници, както и от множество хлебарки. Установява се, че проблемът е бил системен, по-интензивно е било в началото на периода, но не са предприети ефективни мерки за неговото ликвидиране.

Ето защо съдът намира, че искът е основателен. Установява се твърдяното от ищеца бездействие от страна на ответника, именно поради което е обичайно да се претърпят твърдените болки и страдания.

Съгласно чл. 52 от Закона за задълженията и договорите (ЗЗД) при неимуществените вреди съдът определя обезщетението по справедливост, с оглед характера на деянието, естеството на увреждането и степента на претърпените морални страдания, като се отчете и времето на престой на ищеца в затвора, за което се претендира обезщетение.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че следва да се съобрази с анализ на новите решения на ЕСПЧ по дела, касаещи оплаквания за лоши условия в местата за ЛС, според който обезщетение, присъдено от националния съд, което се равнява на 4 евро на ден **или на 30% от присъждането на ЕСПЧ** при сходни обстоятелства е адекватно и не поставя под съмнение ефективността на производството за обезщетяване на вредите от поставяне в лоши условия на задържане. Едновременно с това в повечето случаи такова обезщетение би било достатъчно, за да обезщети вредите,

произтичащи от нарушение на забраната за поставяне в лоши условия на задържане по смисъла на чл. 3 от Конвенцията. Като аналог може да се използва решение на ЕСПЧ по жалба № 9835/11.02.2019 г. на Н. П., свързана с условията на изтърпяване на наказанието в Затвора Б. за периода от 17.11.2011 г. до 17.11.2016 г., т.е. 5 години, по която ЕСПЧ е присъдил обезщетение за имуществени вреди в размер на 10 800 евро, или 2160 евро на година, 180 евро на месец, 6 евро на ден). 30 % от 6 евро е **1.8 евро на ден**.

При преценка на кумулативното въздействие на факторите, при които ищецът е бил поставен в мястото за лишаване от свобода, съдът съображава, че по отношение на част от исковия период исквата молба не са установени нарушения, а за друга част се установява, че са със значително по-нисък интензитет, поради което присъденото обезщетение за претърпени неимуществени вреди не следва да се превърща в прекомерна санкция за затворническата администрация, която стриктно и при спазване на законовите си задължения и правомощия е осигурила на ищеца изтърпяване на наложеното му наказание при други благоприятни аспекти на тези условия, което също следва да се съобрази при преценката на кумулативното въздействие на тези условия. Изложеното е основание за съда да определи размер на обезщетението под посочения от ЕСПЧ размер от 4 евро на ден и в алтернативния вариант от 30% от присъждането на ЕСПЧ при сходни обстоятелства от по около **1.8 евро на ден или по 4.00 лв. на ден**.

При изчисляване периодите на обезщетение следва да се кредитира цитираната по-горе справка, видно от която ищецът е престоял в СБАЛЛС. Това са периодите от 11.8.2015 г. /при съображаване на исковият период от 12.5.2018 г./ до 14.7.2020 г.; от 25.9.2020 г. до 21.7.2022 г.; от 20.8.2022 г. до 7.12.2022 г. и от 17.1.2022 г. до края на исковия период – 12.5.2023 г.

При изчисляване на размера на обезщетението по посочените критерии следва да се приеме обезщетение от приблизително 6500 лв. Същевременно обаче следва да се съобрази това, че популацията на хлебарки и дървеници е била голяма и съответно – болките и страданията от това са били в по-голяма степен в началото на претендирания период. Считано от 2020 г. са предприемани множество допълнителни мерки срещу това, като мерките са били отчасти ефективни и съответно – броят на хлебарки и дървеници значително е намалял. Останали са единични бройки. Ето защо и като съобрази посочените обстоятелства следва да се приеме, че справедливото обезщетение следва да се определи в размер на 3000 лв.

Основателна е претенцията на ищеца за присъждане на обезщетението със законната лихва от 12.5.2023 г. – датата на предявяване на исквата молба.

При този изход на спора разноски следва да се присъдят в хипотезата на чл.286, ал.3 ЗИНЗС - когато искът се уважи изцяло или частично, съдът осъжда ответника да заплати разноските по производството, както и да заплати на ищеца внесената държавна такса. Ответникът следва да бъде осъден да възстанови на ищеца внесената държавна такса в размер на 10 лв.

Основателна е претенцията на адв. И. В. Ю. за заплащане на адвокатско възнаграждение в хипотезата на чл.38, ал.1, т.2, вр. ал.2 от Закона за адвокатурата, в каквато насока се съдържа изрично отбелязване в приложеното към исковата молба пълномощно. Размерът на дължимото адвокатско възнаграждение съгласно чл.8, ал.1, т.2 от Наредба № 1/2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения е 440 лв. при уважена искова претенция за 3000 лв.

В хипотезата на частично уважаване на иска, не е предвидена възможност за заплащане на ответника на юрисконсултско възнаграждение, поради което такова не следва да му се присъжда.

Водим от горното и на основание чл. 285 от ЗИНЗС, във връзка с чл. 203 от АПК, във връзка с чл. 1 от ЗОДОВ, Административен Съд С. - град, I отделение, 64 състав,

Въз основа на тези мотиви **АССГ, 64 състав,**

Р Е Ш И:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” при Министерство на правосъдието [населено място], да заплати на Я. К. В., ЕГН [ЕГН] обезщетение в размер на 3000 лева за претърпени неимуществени вреди за периодите от 12.5.2018 г./ до 14.7.2020 г.; от 25.9.2020 г. до 21.7.2022 г.; от 20.8.2022 г. до 7.12.2022 г. и от 17.1.2022 г. до края на исковия период – 12.5.2023 г. вследствие противоправно бездействие на длъжностни лица на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията” [населено място], изразяващо се в неосигуряване на необходимото третиране срещу хлебарки и дървеници в Затвора С., ведно със законната лихва от 12.5.2023 г. до окончателното плащане на главницата, както и 440 лв. разноски като ОТХВЪРЛЯ иска за разликата до пълния предявен размер от 30 000 лв., както и за останалите части от общо предявения период от 12.05.2018г. до 12.05.2023г.

Решението подлежи на касационно обжалване в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред 3-членен състав на Административен съд София-град.

При подаване на касационна жалба, тя следва да бъде придружена с документи за внесена по сметка на АССГ държавна такса от 10 лв. При неизпълнение на указанията жалбата следва да бъде върната.

СЪДИЯ: